

TISKOVÁ ZPRÁVA

NPÚ vydává novou publikaci o malíři J. G. Hamiltonovi

České Budějovice, 11. března 2016

V těchto dnech se dostává na pulty knihkupectví publikace Ludmily Ourodové-Hronkové *Johann Georg de Hamilton (1672-1737)* s podtitulem *Malíř zvířat a lidí*. Jde o první ucelenou monografii o životě a díle jednoho z nejvýznamnějších barokních malířů loveckých scén na našem území, který proslul zejména bravurními olejomalbami s dokonale přesnými portréty koní a psů. Jeho díla se nacházejí ve sbírkách zámků Hluboká, Slatiňany, Milotice či v předních vídeňských, pražských a brněnských galeriích. Knihu vydává Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště, jako sedmý svazek ediční řady Monumenta. Doporučená prodejní cena je 1 020,- Kč, při osobním odběru v galerii NPÚ na Senovážném nám. 6 v Českých Budějovicích lze knihu zakoupit za zvýhodněnou cenu 650,- Kč.

Malíř **Johann Georg de Hamilton** (1672–1737) proslul zejména bravurními olejomalbami s loveckými náměty a dokonale přesnými portréty koní a psů. Od samého počátku 18. století maloval pro knížecí dům Liechtensteinů. Působil převážně ve Vídni a od roku 1705 na jihočeských zámcích Hluboká, Ohrada a Třeboň, kde pracoval jako dvorní malíř pro Adama Františka ze Schwarzenbergu. V posledních dvou desetiletích života získal pozici kabinetního malíře na dvoře císaře Karla VI. Svá díla dodával i dalším mocným aristokratům vrcholné barokních časů, například Serényiům či Althanům.

Knihou *Johann Georg de Hamilton (1672–1737)* s podtitulem *Malíř zvířat a lidí* je první ucelenou monografií o životě a díle malíře, jehož obrazy štvanic, loveckých výjevů i portréty koní a psů zná každý návštěvník zámku Hluboká, ale i Třeboň, Slatiňany, Milotice či předních vídeňských galerií. Jejich tvůrce byl ale donedávna téměř zapomenut. „Kromě několika slovníkových hesel a drobných článků se mu po celá léta nikdo ani v Čechách, ani v zahraničí nevěnoval“ upřesňuje autorka knihy Ludmila Ourodová-Hronková, jež patnáct let shromažďovala potřebné informace o jeho životě a díle. Pátrání po údajně aristokratickém původu malíře, jeho rodinných vazbách i školení často připomínalo práci kriminalisty. Přineslo však své plody. „Byl animalistou, který vyšel z tradice vlámské školy a s ideálem přesného portrétování koní a psů do střední Evropy přišel patrně jako vůbec první. Ve své době byl považován za malíře par excellence, a proto byl urozenými objednateli svých prací velmi dobře placen. Zdá se, že mnozí zámečtí páni chtěli mít v salonu zavěšeného svého „Hamiltona“,“ dodává Ourodová-Hronková. Dopisy mezi knížetem Adamem Františkem z Schwarzenbergu, jeho úředníky a J. G. Hamiltonem dávají jedinečným způsobem nahlédnout do často i velmi napjatého vztahu objednavatele a tvůrce, přibližují okolnosti malířovy práce, jeho život v provinčním městečku, finanční podmínky i náročnost dvanáctiletého malování rozměrných obrazů štvanic pro zámek Ohrada.

Své umění věnoval Hamilton i lidem, kteří se v blízkosti těchto ušlechtilých tvorů pohybovali, od jejich hrdých majitelů, přes přední dvorské služebníky – až po pikéry, trubače, náhončí, vodiče psů či sokolníky. Z hlediska každodenních dějin jsou pozoruhodné i detailně zpracované oděvy či součásti jezdeckého a loveckého vybavení.

Mezi čtenáři si na své určitě přijdou milovníci koní a psů. Jistě je překvapí i fakt, do jaké míry se změnila obvyklé proporce těchto ušlechtilých zvířat. Když se zaměříme na detaily jednotlivých výjevů, zjišťujeme, jak ohromující monumentality byl schopen jejich tvůrce dosáhnout. Právě velkým množstvím obrazových detailů kniha Hamiltona svým divákům objevuje zcela nově.

Dlouhé hodiny bychom mohli strávit kupříkladu při detailním prohlížení dvojice obrazů *Začátek parforsního honu na zajíce* a *Konec štvanice na zajíce*, které Hamilton namaloval v letech 1707 a 1708 a dodnes jsou zpřístupněny na prohlídkové trase zámku Hluboká. Vedle až snově

komponovaných krajin v pozadí či fascinujících propletenců těl psí smečky zde nacházíme velice věrné portréty důležitých osobností tehdejšího schwarzenberského dvora, včetně vrchního lovcího Jana Zikmunda Dreschera z Kadaně a knížete Adama Františka ze Schwarzenbergu. S největší pravděpodobností nám zde zanechal autoportrét i sám malíř, a to v podobě sokolníka, který upřeně hledí na diváka. Tento motiv vydavatelé zvolili i na obálku knihy.

K přesnějšímu poznání Hamiltonova rukopisu a technologie malby velkou měrou přispělo restaurování několika desítek obrazů s jeho signaturou. „Měla jsem možnost zblízka poznávat především obrazy, které v posledních letech restaurovala akad. malířka Olga Trmalová. Při restaurátorském průzkumu se například zjistilo, že Hamilton pracoval s pigmenty vivianitem a pruskou modří nejméně o deset let dříve, než ostatní malíři v Čechách,“ upřesňuje autorka knihy. Díky školení, které se Hamiltonovi dostalo v dílně jeho otce, se naučil maximálně přesnému zachycení detailů zvířat i věcí, které využíval nejen při malování malých, tzv. kabinetních obrazů, ale i několikametrových pláten. Díky poznání jeho rukopisu a technologie malby mohly být z katalogu jeho prací vyloučeny desítky obrazů, které neodpovídaly způsobu a kvalitě jeho tvorby.

Rozsáhlá, bohatě fotograficky vybavená monografie vsazuje tvorbu tohoto malíře do širších evropských souvislostí i do kontextu děl jeho otce a bratrů, podrobně si všímá Hamiltonových kontaktů s objednavateli, přináší reprodukce mnoha jeho děl uchovávaných v tuzemských i zahraničních sbírkách a zahrnuje i katalog 79 jeho obrazů, jež jsou součástí sbírek českých a moravských zámků ve správě Národního památkového ústavu.

Popis originálu obrazu, který bude vystaven při představení publikace:

Název díla: Ukončení lovu – Po zárazu

NPÚ ÚPS České Budějovice, SZ Hluboká, inv. č. HL 720 (soubor HL 718–721) Johann Georg de Hamilton

Třeboň (?), 1711, olejomalba na plátně, 46,8 × 66,5 cm

opravy a restaurování: 1885–1888 Carl Schellein

Námětem obrazu je skupina lovců po skončení parforsního honu, kdy lovecký pán udělal „záraz“, tj. usmrtil uštvanou zvěř. Scéna se odehrává na rohu zámeckého parku. V pozadí je průhled do údolí se zeleným porostem. Kompozice je rozdělena do čtyř částí. Ve stinném popředí leží dva ulovení srnci a liška. Po levé straně štolba přidržuje otěže a třmen červeně osedlaného šedobílého koně, na kterého nasedá patrně lovecký pán, oblečený v sytě modrém kabátci s třírohým kloboukem na hlavě, bílou parukou a jasně červenou šerpou v pase. Štolba, který je oblečený v nahnědlém delším kabátci a obutý ve vysokých jezdeckých botách, se mírně naklání a hovoří k němu. Za ním stojí hnědáček. Uprostřed kompozice u sloupu na mírně nakročené isabele s hřívou vypletenu modrou kokardou jezdec v zeleném loveckém oděvu s třírohým kloboukem právě ukončuje lov troubením na lesní roh (halali). Vedle něho – zády k divákovi – přenáší uloveného zajíce za zadní běhy lovec s puškou. V popředí je zobrazena skupina asi deseti různobarevných anglických setrů. U pravého okraje stojí skvrnitý bělouš (hermelín) s modrým sedlem a červenou kokardou na zapletené hřívě, v pozadí se ukazují dva ne zcela zřetelní muži na koních, jeden v prostém hnědém oděvu s leopardí kůží na zádech.

Po polovině 19. století byl obraz umístěn na zámku Hluboká v pracovně bývalého apartmá knížete Jana Adolfa II., dnes visí v tzv. Hamiltonově kabinetu.

Kontakty:

PhDr. at Mgr. Ludmila Ourodová-Hronková, Ph.D., vedoucí oddělení restaurování, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, ourodova.ludmila@npu.cz, m. 725 584 071.

Mgr. Martin Gaži, redaktor a vedoucí kanceláře ředitele, NPÚ ÚOP v Českých Budějovicích, gazi.martin@npu.cz, m. 724 929 933.

Webové stránky NPÚ ÚOP CB najdete na <https://www.npu.cz/cs/uop-ceske-budejovice>